

Aan de gemeenteraad

Behandeld door	Martine van Rijn	Datum	30 januari 2018
Doorkiesnummer	60335	Ons kenmerk	5103407
E-mail	martine.van.rijn@utrecht.nl	Onderwerp	Omgevingswet 'de raad stelt de kaders' Beantwoording motie 2017/82
Bijlage(n)			
Uw kenmerk			
Uw brief van		Beleidsveld	Ruimtelijke ordening

Geachte leden van de raad,

In de raadsvergadering van 29 juni 2017 heeft u motie 82 'Omgevingswet, de raad stelt de kaders' aangenomen. Met deze brief informeren wij u graag over de invoering van de Omgevingswet in het algemeen en hoe we dit in Utrecht doen. De uitgangspunten uit uw motie zijn al verweven in onze aanpak en om dat te benadrukken integraal en niet afzonderlijk meegenomen in de beantwoording van de motie. De cursieve teksten (m.u.v. de kopjes) verwijzen er naar.

1 Omgevingswet

1.1 Omgevingswet in het kort

De Omgevingswet bundelt de wetgeving en de regels voor ruimte, wonen, infrastructuur, milieu, natuur en water. Daarmee vormt de wet de basis voor ontwikkelingen en het integraal beheer van de fysieke leefomgeving. Door de bundeling van wetgeving zijn minder regels nodig. Hierdoor kan de wetgeving duidelijker en overzichtelijker worden opgeschreven. De door het rijk opgestelde uitgangspunten van de Omgevingswet zijn:

- minder en overzichtelijke regels,
- meer ruimte voor initiatieven,
- lokaal maatwerk en
- vertrouwen.

De inrichting van de leefomgeving gebeurt nu nog met 26 verschillende wetten en een oerwoud aan uitvoeringsregels. Die bieden het lokale bevoegd gezag, bewoners en bedrijven niet altijd de gewenste ruimte voor praktische interpretaties en lokale keuzes. Bovendien worden afwegingen vaak los van elkaar (sectoraal) gemaakt. Besluitvorming over initiatieven vereist vaak aparte vergunningen uit verschillende wetten. Dat maakt de uitvoering complex en tijdrovend. Het huidige systeem doet geen recht meer aan de maatschappelijke complexiteit en de diverse en unieke lokale context.

Datum 30 januari 2018
Kenmerk 5103407

Met de Omgevingswet wordt het integratieproces van wetgeving, dat is gestart met de Wet algemene bepalingen Omgevingsrecht (Wabo), afgerond. Met de Wabo is een start gemaakt met het integreren van vergunningverlening en kunnen aanvragers via één aanvraag, bij één loket, één vergunning aanvragen voor een totaal aan activiteiten. Met de Omgevingswet worden deze mogelijkheden verder vergroot en wordt de achterliggende wetgeving voor deze vergunningaanvragen geïntegreerd. In totaal gaan 26 wetten op in één nieuwe Omgevingswet, om zo een integrale beoordeling van initiatieven mogelijk te maken. Er zal worden gewerkt volgens het principe één visie, één plan, één procedure, één besluit. Dit alles digitaal – en indien gewenst persoonlijk – ondersteund.

Uiteindelijk moet de invoering van de Omgevingswet natuurlijk leiden tot een aantal maatschappelijke baten. Door de omvang en hoeveelheid van alle veranderingen is hier momenteel nog geen overzicht van te maken. De meest genoemde maatschappelijke baten worden gehangen aan de werking van het digitale stelsel en de vermindering van het aantal regels en daarmee samenhangende procedures:

- Kostenbesparingen voor bewoners en bedrijven als gevolg van digitale dienstverlening, besparingen op administratieve lasten en kapitaallasten door kortere doorlooptijden procedures. Ook valt hier een vermindering van de (beleefde) lasten onder doordat bedrijven en bewoners bijvoorbeeld minder vaak dezelfde gegevens aan diverse overheidslagen behoeven te leveren;
- Kostenbesparingen voor gemeenten worden gezien in relatie tot een mogelijke vereenvoudiging van de uitvoering van de (overheids-)werkzaamheden in het fysieke domein. Dit als gevolg van minder regels en procedures, meer duidelijkheid en gemak door digitalisering, de beoogde cultuurverandering en integrale wijze van werken. De ambtelijke organisatie zou volgens onderzoekers van het rijk kunnen profiteren van de betere werkprocessen; alsook de vergrootte zelfredzaamheid van de burgers, initiatiefnemers en bedrijven zou werk uit handen moeten nemen;
- Structureel te besparen uitvoeringskosten die direct en indirect samenhangen met het gebruik van het digitale systeem hangen onder meer samen met minder zoekwerk, meer vuistregels, minder variatie modellen, minder data/info-conversie, minder onderzoek, minder coördinatielast, betere data en beter bestendige data.

1.2 Gevoel van urgentie

De invoeringsdatum van de Omgevingswet is over drie jaar, op 21 januari 2021. Dan worden omgevingsvergunningen verleend op grond van de nieuwe wet, moeten wijzigingen van het omgevingsplan voldoen aan de dan geldende regels en is er een basisversie van het digitale stelsel Omgevingswet (DSO) gereed en toegankelijk.

Het volledige instrumentarium moet in 2029 zijn geïmplementeerd. Tijdens de overgangsperiode tussen 2021 en 2029 moeten gemeenten op 1 januari 2024 een Omgevingsvisie voor het gemeentelijke grondgebied hebben. Dit is ook de datum waarop het landelijke digitale stelsel klaar moet zijn. De gemeenten moeten hiervoor de data en koppelingen verzorgen. Deze data (2024 en 2029) zijn onveranderd gebleven. Dus met de verschuiving van de invoeringsdatum door het rijk is de overgangsperiode voor gemeenten korter geworden.

Deze data lijken nog ver weg, maar gevoel van urgentie blijft nodig. De inspanning die geleverd moet worden, mag niet worden onderschat. Ter illustratie: bij de invoering van de Wet op de ruimtelijke ordening (Wro) was er tien jaar de tijd voor het actualiseren van alle bestemmingsplannen. Dat lukte in Utrecht pas na 15 jaar (te laat, net als in veel andere gemeenten). In januari 2018 hebben we nog elf jaar voor de omzetting van bestemmingsplannen naar omgevingsplannen. Deze operatie is veel complexer dan de actualisering bij de Wro, omdat – naast actualisering – de inhoud van het omgevingsplan breder is dan van het bestemmingsplan en we streven naar minder regels, waarbij wel de rechtsbescherming en de kwaliteit van de fysieke leefomgeving minimaal hetzelfde blijft. De nieuwe

Datum 30 januari 2018
Kenmerk 5103407

set met minder regels moet daarnaast ook invulling geven aan een aantal sets rijksregels die met de invoering van de Omgevingswet naar de gemeente over gaan (en die leiden tot meer afwegingsruimte voor het lokaal bestuur) én alle regels in onze verordeningen moeten in de omgevingsplannen worden opgenomen (voor zover het gaat om de fysieke leefomgeving).

Kortom: het omgevingsplan moet meer regelen met minder regels (die helder en overzichtelijk zijn), waarbij het gemeentebestuur meer afwegingsruimte krijgt, maar de rechtsbescherming gelijk blijft. En dit moet allemaal op een andere manier: met een *zo groot mogelijke voorspelbaarheid en een zo kort mogelijke doorlooptijd van procedures*, door de gemeente benaderd vanuit het 'ja tenzij-principe', waarbij de ook de bedoeling achter de regels voor iedereen duidelijk moet zijn.

In de Utrechtse aanpak van de invoering wordt de bedoeling eerst vastgelegd in de omgevingsvisie, die per deelgebied met de stakeholders in dat gebied is opgesteld en/of afgestemd (uiterlijk klaar in 2024). *Utrechters kunnen zo dus al vooraf meedenken over keuzes over de fysieke leefomgeving die de raad maakt.* Aan de hand daarvan worden de regels in het omgevingsplan opgenomen. Wanneer een vergunning wordt aangevraagd of een initiatiefnemer zich meldt bij de gemeente, wordt eerst gekeken naar de regels in het omgevingsplan. Het doel van de regel is in de omgevingsvisie terug te vinden. Dit kan thuis digitaal of met hulp bij de gemeente in het stadskantoor. Dit alles moet leiden tot meer transparantie; *vooral omdat iedereen wordt uitgenodigd mee te denken bij de vorming van beleid, maar ook omdat (nieuw) beleid, definities, procedures en regels voor iedereen te begrijpen moeten zijn en dus ook zo veel mogelijk in begrijpelijk Nederlands moeten zijn opgeschreven.*

Deze nieuwe manier van werken, met een nieuwe cultuur en nieuwe instrumenten, moet volledig digitaal worden ondersteund. Hiervoor wordt de komende drie jaar door het rijk een digitaal stelsel (DSO) gebouwd.

1.3 Digitaal Stelsel Omgevingswet

Het digitaal stelsel Omgevingswet (DSO) gaat de Omgevingswet digitaal ondersteunen. Het is ook het onderdeel van de Omgevingswet dat het beste zichtbaar maakt –in letterlijke zin– dat *de vragen en de initiatieven van bewoners, bedrijven en organisaties centraal staan*. Belangrijk daarbij is het digitaal loket waar burgers, bedrijven, organisaties en overheden met een druk op de knop kunnen zien wat er op een bepaalde locatie wel en niet is toegestaan. Tegelijkertijd geeft het iedereen toegang tot gegevens over de fysieke leefomgeving, zoals gegevens over de water- of luchtkwaliteit ter plaatse. Met deze kennis kunnen initiatiefnemers hun idee (eventueel) verder vormgeven en vervolgens een vergunning aanvragen of een melding doen. Aanvragers weten of hun initiatief haalbaar is, wat nodig is om het haalbaar te maken en op welke onderdelen zij in gesprek kunnen gaan of hulp kunnen vragen aan de gemeente. De aanvrager wordt ontzorgd van intake tot en met besluitvorming via één aanspreekpunt. Dit is meestal de gemeente, maar het kan ook een van de ketenpartners zijn, zoals de provincie of het waterschap. Het DSO ondersteunt hierin met een speciale 'samenwerkingsruimte', waarin de verschillende overheden op basis van gedeelde informatie snel kunnen handelen. Daarmee zorgt het DSO voor gemakkelijkere en betere vergunningaanvragen en een snellere afhandeling.

De ontwikkeling van het DSO wordt voor een groot deel door het rijk gedaan; gemeenten moeten zorgen voor de vulling (onder andere met omgevingsdocumenten en data) en koppelingen. Het geheel is behoorlijk complex. De minister van Infrastructuur en Milieu heeft in februari 2017 het Bureau ICT-toetsing (BIT) gevraagd het programma DSO te onderzoeken en te adviseren over de risico's en de slagingskansen van het beoogde digitale stelsel. Het BIT-advies is in oktober 2017 openbaar geworden.

Datum 30 januari 2018
Kenmerk 5103407

Het geeft twee hoofdaanbevelingen en een aantal suggesties om daaraan tegemoet te komen¹. Allereerst adviseert het BIT om het DSO te beperken tot een minimale invulling om het huidige dienstverleningsniveau te kunnen handhaven en van daaruit gecontroleerd verder te werken. Daarnaast adviseert het BIT om de invloed van bevoegd gezag (o.a. de gemeenten) op de ontwikkeling van het DSO te versterken.

Het BIT-advies is (op hoofdlijnen) verder uitgewerkt door de 'taskforce complexiteitsreductie'. De impact van de conclusies van deze taskforce (december 2017) wordt momenteel onderzocht (door het rijk); aan de hand daarvan worden aanpassingen gedaan wat betreft de ontwikkeling van het DSO. We volgen de ontwikkelingen in G5-verband uiteraard nauwlettend en proberen te beïnvloeden waar mogelijk. Beïnvloeding is, naast technische randvoorwaarden, onder meer gericht op het dienstverleningsniveau bij de start van het DSO. Het BIT-advies betekent in ieder geval extra inspanning aan Utrechtse zijde om onze ambities, o.m. op gebied van digitale dienstverlening, met de Omgevingswet te kunnen realiseren.

2 Invoering Omgevingswet in Utrecht

2.1 De Omgevingswet en de gemeente Utrecht

De invoering van de Omgevingswet – en de manier waarop we de bijbehorende instrumenten en processen ontwikkelen en inzetten – gaan we inzetten voor het realiseren van de Utrechtse ambities. Utrecht groeit snel, naar verwachting tot 450.000 inwoners in 2040. We omarmen de groei en realiseren uit duurzaamheidsoverwegingen deze binnenstedelijk. Onze ambitie is samen met de groei gezond stedelijk leven te realiseren voor iedereen. Dat is geen eenvoudige opgave en vraagt inzet van inwoners, van partners en van ons als overheid. Deze ambitie stelt ons voor nieuwe opgaven die verder gaan dan simpelweg meer van alles, zoals buurthuizen, winkels, bussen, sportvelden, huisartsen, politieagenten, fietspaden en theaters. Oude oplossingen zijn niet langer voldoende om de enorme groei van de stad te accommoderen. We moeten nieuwe oplossingen vinden voor bijvoorbeeld bereikbaarheidsvraagstukken, voor het omgaan met schaarse ruimte en voor opleidings- en arbeidsmarktvraagstukken. We spannen ons in om ervoor te zorgen dat Utrecht een stad blijft voor alle Utrechters.

De nieuwe instrumenten en werkwijze van de Omgevingswet helpen ons hierbij: integrale ambities zijn beter te verankeren in de nieuwe instrumenten die de wet ons biedt, de rijksregels die naar de gemeenten overgaan kunnen we zo invullen dat ze optimaal ondersteunend zijn aan uw visie op de ontwikkeling van de stad, de digitale ondersteuning, de werkwijze en cultuur die daarmee gepaard zullen moeten gaan dragen meer dan nu bij aan betere planvormen en betere dienstverlening.

De invoering van de Omgevingswet in Utrecht gebeurt volgens vier leidende principes:

- we voldoen aan de eisen van de wet op de invoeringsdatum;
- we geven integraal uitvoering aan onze inhoudelijke doelstellingen, zoals gezond stedelijk leven;
- we geven gemakkelijk en snel inzicht in wat wel en niet kan;
- Utrecht is een betrouwbare en transparante partner, o.m. door verbeterde participatie, kortere en duidelijke besluitvorming.

Alle projecten en activiteiten die we voor de Invoering Omgevingswet in Utrecht oppakken, moeten bijdragen aan deze principes.

2.2 Invoering van de Omgevingswet langs drie sporen

¹ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/brieven/2017/10/06/definitief-bit-advies-voor-programma-digitaal-stelsel-omgevingswet>

Datum 30 januari 2018
Kenmerk 5103407

De invoering van de Omgevingswet duurt nog een aantal jaar en is het een complex proces. Op dit moment is niet alles duidelijk, zowel door nog ontbrekende ministeriële regelingen en aanvullingswetten, als door discussies rondom het digitale stelsel Omgevingswet (DSO). We zijn dan ook aan de slag met de Omgevingswet op een manier, die wordt bijgesteld naarmate er meer duidelijk wordt. Als raad wordt u daar regelmatig, minstens twee keer per jaar, bij betrokken in de bekende werksessies.

Overigens werken we in Utrecht al een paar jaar op verschillende manieren aan de invoering van de Omgevingswet. Bijvoorbeeld in het project Beter Bestemmen, de pilots binnen dat project en het project Alles-op-één-kaart (data op orde ter voorbereiding van het DSO). En indirect door te werken aan Utrechtse ambities die aansluiten bij de uitgangspunten en doelen van de Omgevingswet, zoals brede en vernieuwde participatie (Utrecht maken we samen), actualisering van het Utrechts Plan Proces, verbeterde dienstverlening en verbeteringen in digitalisering. Dit alles is nu samen gebracht en met onderdelen aangevuld in het programma 'Invoering Omgevingswet'.

Het werk aan de invoering van de Omgevingswet verloopt via drie sporen:

Spoor 1 Kerninstrumenten en processen tijdig opleveren

Op de datum van invoering van de Omgevingswet moet de gemeente klaar zijn om te werken volgens de vereisten van de wet. Dit houdt in dat we de kerninstrumenten uit de wet hebben ingevoerd, er mee kunnen (samen)werken en zijn aangesloten op het digitale stelsel Omgevingswet (DSO).

De kerninstrumenten uit de Omgevingswet zijn: omgevingsvisie, omgevingsplan, programma en omgevingsvergunning. Voorbeelden van processen zijn: het opstellen van een omgevingsvisie (waar participatie een belangrijk onderdeel van is), opstellen van een omgevingsplan (waar lokale afweegruimte een onderdeel van is), het aanvragen van een omgevingsvergunning, het doen van een melding, toezicht houden, etc.. Daarnaast gaat het ook over (samenwerkings)processen met de ketenpartners (denk aan provincie en waterschap), om als één loket binnen de verkorte wettelijke termijnen naar de burger te kunnen reageren.

Om te kunnen werken met de kerninstrumenten moeten we in ieder geval processen aanpassen en moeten we de nieuwe wettelijke regels kennen en juist toepassen. Als kapstok voor de implementatie in Utrecht gebruiken we daarom de vier bovengenoemde (voor gemeente verplichte) kerninstrumenten en daarbij de door de VNG opgestelde lijst van kernprocessen die worden geraakt door de Omgevingswet. We zorgen er voor dat elk instrument, met bijbehorende processen, op het juiste moment is ontwikkeld en is ingevoerd in Utrecht. Dit volgens de richtlijnen van de wet én op zo'n manier dat de inhoud die we nodig hebben om onder meer de RSU- ambities te realiseren, binnen de beleidscyclus wordt verankerd. Omdat de periode tot aan de invoering van de Omgevingswet nog maar zo kort is, maken we in 2018 een monitor die per instrument (en de bijbehorende processen) aangeeft hoe ver we zijn in ons invoeringstraject richting 2021. Die delen we graag met de raad, zodat we samen vinger aan de pols kunnen houden dat we op tijd klaar zijn.

Hoewel geen kerninstrument, behandelen we het digitale stelsel Omgevingswet (DSO) wel zo in ons programma invoering Omgevingswet. U heeft al kunnen lezen dat de ontwikkeling van het DSO voor een groot deel door het rijk wordt gedaan en dat wij zorgen voor de vulling (o.a. met omgevingsdocumenten en data) en koppelingen.

De werkzaamheden rondom het DSO in Utrecht concentreren zich momenteel op het op orde brengen van onze *data die samenhangt met het omgevingsplan, de omgevingsvisie en (aanvragen voor)*

Datum 30 januari 2018
Kenmerk 5103407

omgevingsvergunningen. We verzamelen de data, maken het eenduidig, van juiste kwaliteit en herbruikbaar, zodat het op laagdrempelige wijze digitaal beschikbaar en raadpleegbaar kan worden ontsloten. Dit blijft in 2018 een belangrijk en substantieel onderdeel van de werkzaamheden, vooral ook gezien de grote meerwaarde daarvan voor onze dienstverlening en bedrijfsvoering (zelfs los van de Omgevingswet).

Daarnaast zetten we in 2018 in op lobby en beïnvloeding van het DSO. Onder meer door selectief mee te doen aan landelijke pilots. Het mes snijdt aan twee kanten: wij brengen kennis in over wat wel en niet werkt/gewenst is op gemeentelijk niveau én we leren zelf in een praktische omgeving, al voor de invoering van het DSO hoe het stelsel werkt en hoe we er het beste op aan willen sluiten. Daarnaast loopt de lobby via onder meer de VNG en G5.

Spoor 2 Aansluiten op bestaande processen

De kerninstrumenten en processen die worden ingevoerd, lijken veel op de huidige instrumenten en processen. Zo worden bijvoorbeeld de structuurvisie en het bestemmingsplan vervangen door de omgevingsvisie en het omgevingsplan. Dit soort wijzigingen wordt te zijner tijd verwerkt in het Utrechts Planproces (UPP). De nieuwe instrumenten gaan echter wel uit van andere basisprincipes, zoals meer flexibiliteit, een andere houding (van nee tenzij, naar ja mits) en de omslag van sectoraal naar integraal werken met een bredere inhoudelijke reikwijdte. Dit heeft gevolgen voor de interne samenwerking (binnen en tussen organisatieonderdelen), voor de samenwerking met andere overheidsorganisaties en met de stad. Binnen de gemeente Utrecht lopen al verschillende trajecten om bovenstaande veranderingen in gang te zetten. Een daarvan is de transitie van het ruimtelijk domein. Deze transitie is sinds januari 2017 formeel doorgevoerd en gaat (naast de invoering van de Omgevingswet) over anders samenwerken met de stad, complexe stedelijke vraagstukken en de wens aparte ruimtelijke projectorganisaties zoals voor Leidsche Rijn en Stationsgebied in te bedden in de reguliere structuur. Verandering van sturing en structuur in het ruimtelijk domein, maar ook verandering in houding en gedrag en het effectiever maken van werkprocessen en ondersteunende systemen, moeten onze effectiviteit en de kwaliteit van ons handelen vergroten. Eind 2018 bekijken we of de interne trajecten van de gemeente voldoende resultaat opleveren voor de beoogde veranderingen waar de Omgevingswet ons toe aanzet.

Spoor 3 Innoveren aan de hand van urgentie en via de inhoud

De Omgevingswet daagt ons uit om met minder regels, flexibeler te werken. Daarmee wachten we niet tot de invoering van de wet in 2021. Om dit te kunnen is het nodig om nu te oefenen en te leren. Dan kunnen we straks werken met de nieuwe instrumenten en met een andere houding. Daarvoor organiseren we innovatie-aanjagers.

Zoals u weet, hebben we in Utrecht te maken met complexe vormen van gebiedsontwikkeling. Precies het soort waar de Omgevingswet voor is ontworpen. Echter, de wet is nog niet in werking, maar onze complexe projecten lopen nu. We werken dus noodgedwongen nog met 'oude wetgeving, oude instrumenten en oude systemen'. Daar waar in huidige projecten tegen de kaders van de huidige wet- en regelgeving aan wordt gelopen (er mag iets niet van de wet, de huidige werkwijze gebaseerd op huidige regelgeving laat iets niet toe, onze digitale ondersteuning is eigenlijk niet toereikend), dan wordt in een beperkte tijd binnen het project onderzocht en uitgewerkt hoe e.e.a. wel zou kunnen als we al onder de Omgevingswet zouden werken.

Dat wordt gedaan door mensen met kennis van de Omgevingswet tijdelijk aan het projectteam toe te voegen. Het kan dan gaan om collega's die de kennis al hebben of tijd krijgen om e.e.a. uit te zoeken of om een externe expert. Doel is om de externe experts zo weinig mogelijk in te zetten, om een zo

Datum 30 januari 2018
Kenmerk 5103407

groot mogelijk leer effect binnen de organisatie te bereiken. In alle gevallen wordt binnen het project een oplossing bedacht, waar het oorspronkelijke projectteam weer mee verder kan.

Als de oplossing ligt in de wetgeving dan heeft de gemeente Utrecht al de mogelijkheid af te wijken van de Wet ruimtelijke ordening en te werken met de Omgevingswet (op basis van de experimentstatus onder de Crisis- en Herstelwet, onder andere op gebied van verbrede reikwijdte). Er kan ook worden gedacht aan oplossingen die een nieuw type digitale ondersteuning kan bieden in lopende planvormingsprocessen, participatie of bij vergunningverlening en handhaving. Een innovatie-aanjager op bestuurlijke besluitvorming is ook mogelijk. De raad heeft de afgelopen jaren gezocht naar haar rol in relatie tot uitvoerige participatie. Daar kan ook een beslissing over worden genomen.

De innovatie-aanagers bieden dus experimenteerruimte en lossen problemen op waar we nu tegenaan lopen. Zij hebben een belangrijke rol in het aanjagen van vernieuwend denken op de inhoud en anders werken onder de Omgevingswet. Zo innoveren we terwijl we aan het werk zijn.

Noodzaak van elk spoor

Spoor 1 en 2 zijn werkzaamheden die de komende jaren minimaal moeten plaatsvinden om op 1 januari 2021 aan de Omgevingswet te voldoen. Gezien de beperkte resterende tijd en het feit dat er nog een aantal onduidelijkheden zijn, is er nauwelijks meer in te faseren. Spoor 3 gaat over kansen benutten en eventuele extra ambities realiseren vooruitlopend op de invoering van de Omgevingswet. Spoor 1 en 2 zijn dus noodzakelijk; spoor 3 is zeer nadrukkelijk gewenst omdat het fungeert als katalysator voor het oplossen van problematiek waar we tegen huidige regelgeving en systemen aanlopen én het fungeert als vliegwiel voor onderdelen in spoor 1.

3 Wat hebben we daarvoor nodig en wat gaan we doen?

3.1 Financiën

Het invoeren van de Omgevingswet – en het realiseren van de achterliggende doelstellingen daarbij – moet uiteindelijk leiden tot een aantal maatschappelijke baten. Daarvan is in paragraaf 1.1. een aantal genoemd. Mogelijk zijn er ook structurele kostenbesparingen voor overheden, bedrijven en burgers. Naar verwachting liggen deze meer aan de kant van bedrijven en burgers, dan aan de kant van de overheid. Voor de gemeente zijn er ook extra uitvoeringslasten voor het digitaal stelsel vanaf 2025. Om maatschappelijke baten en mogelijke kostenbesparingen te realiseren, zullen in ieder geval tot 2024 kosten moeten worden gemaakt voor de invoering van de stelselherziening omgevingsrecht en de digitalisering. Wat betreft financiën is er een onderscheid te maken tussen de kosten van de invoering van de Omgevingswet, structurele exploitatiekosten en eventuele frictiekosten

Inschatting kosten

Voor de invoeringskosten wordt momenteel een begroting opgesteld. Voor de invoering van de kerninstrumenten en de aanpassing van processen is een redelijke inschatting van de benodigde kosten te maken. Dat geldt ook voor het deel van het digitale stelsel m.b.t. het op orde brengen van onze data. De opvolging van het BIT-advies zal ook financiële gevolgen hebben; die zijn nu nog niet in te schatten.

Naast onze eigen inschatting, voeren we momenteel aan de hand van het dialoogmodel van VNG/Deloitte een toetsing uit op de ingeschatte invoeringskosten, maar ook op de exploitatie en frictiekosten. Dit landelijk model geeft ons handvaten voor inschatting van de omvang van de kosten en met welke kostencomponenten we rekening moeten houden. Wanneer dit is afgerond (en eventueel meer duidelijk is over het digitaliseringsspoor), vertalen we dat in de begroting bij het programma.

Datum 30 januari 2018
Kenmerk 5103407

Dit alles zal leiden tot een budgettaire aanvraag bij de voorjaarsnota 2018. Bij de voorjaarsnota 2017 zijn middelen ter beschikking gesteld om een goede start te maken. Op basis van het programmaplan en begroting daarbij, doen we een voorstel voor een vervolg daarop waarmee tot aan de invoering van de Omgevingswet kan worden gewerkt. Zoals al eerder aangegeven, geeft uitstel van de invoeringsdatum van de wet daarbij geen lucht om te temporiseren. Wel kan er naast het noodzakelijke om de wet in te voeren, gekozen worden voor meer of minder ambitie (in de vorm van meer of minder 'innovatie-aanjagers' – spoor 3). Bij de budgettaire aanvraag voor de voorjaarsnota wordt het programmaplan met daarin een inschatting van de gemoeide kosten bijgevoegd.

Nog geen inzicht in mogelijke kostenbesparingen na invoering van de wet

Door de omvang van de operatie en grote hoeveelheid voorgenomen vernieuwingen zijn de mogelijke kostenbesparingen nog niet te ramen. Ter onderbouwing van afspraken in het Bestuursakkoord (2015) over de Omgevingswet is een globaal onderzoek uitgevoerd naar mogelijke maatschappelijke baten en kostenbesparingen. Conclusies staan in het rapport 'Financiële Effecten van de Stelselherziening Omgevingsrecht (FESO)' (Bont en Cebeon, 9 dec 2015). Daarbij is nadrukkelijk aangegeven dat aanvullend onderzoek nodig is, omdat er te veel onzekere variabelen waren om maatschappelijke baten en kostenbesparingen in beeld te kunnen brengen. Dit aanvullende onderzoek is tot op heden niet uitgevoerd. Veranderingen met mogelijke kostenbesparingen waar in het onderzoek aan wordt gedacht, maar verder niet wordt onderbouwd of uitgewerkt, houden verband met:

- structurele kostenbesparing op bestuurslasten als gevolg van de nieuwe wet- en regelgeving;
- organisatorische aanpassing (van nieuwe manier van werken) in de werkorganisatie als gevolg van nieuwe wet- en regelgeving;
- toekomstige veranderingen in de bespaarde kosten voor overheden, bedrijven en burgers bijvoorbeeld door verschuiving van inkomsten uit leges (de relatie tussen kosten en dekking ervan moet op basis van huidige lasten nader worden onderzocht);

3.2 Wat gaan we doen in 2018

In 2018 leveren we de volgende raadsadviezen op:

- Omgevingsvisie Utrecht, versie 2.0, met voorstel tot intrekken van aantal nota's;
- Omgevingsvisie Vleuten – De Meern, afronding van de eerste pilot;
- Omgevingsvisie Lunetten, afronding van de tweede pilot, die net gestart is;
- Omgevingsplan Velthuizen, met standaardregels voor heel Utrecht.

Ook werken we verder aan

- uniformering en vermindering van regels;
- inzicht in wat er verandert bij vergunningverlening en handhaving;
- digitale ontwikkelingen waar we nu al wat aan hebben én die noodzakelijk zijn voor de aansluiting op het DSO (data orde: Alles op 1 kaart)
- vergroten bewustwording en kennis, start interne communicatie invoering Omgevingswet

In samenwerking met de griffie, werken we met u verder aan het vergroten van inzicht over de nieuwe rol van de gemeenteraad bij de Omgevingswet. Dit doen we door middel van:

- werksessies waarin we u bijpraten en uw vragen kunnen beantwoorden
- afronding en indien gewenst een presentatie van het onderzoek naar de veranderende rol van de gemeenteraad onder de Omgevingswet
- een introductie voor nieuwe raadsleden
- beschikbaar stellen van achtergrondinformatie (bijvoorbeeld in Ibabs)

Burgemeester en Wethouders

Datum 30 januari 2018

Kenmerk 5103407

Wat betreft het *betrekken van de stad*: in 2018 willen we bewoners niet lastigvallen met droge informatie over een stelselwijziging. Bewoners, ondernemers en andere betrokkenen krijgen met de invoering van de Omgevingswet te maken door de pilots die we in het kader van de invoering van de Omgevingswet doen. Dat levert wederzijds waardevolle informatie op. We kijken wat werkt en wat niet werkt, ondernemen 'klantreizen' en nemen de ervaringen uit pilots weer mee in volgende pilots.

We gaan er vanuit u hiermee voor dit moment voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris,

de burgemeester,